

Проблемні аспекти мовлення студентських та професійних аудіовізуальних ЗМІ

Г. І. Ренська

Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ
Corresponding author. E-mail: hannarenska@gmail.com

Paper received 25.10.18; Accepted for publication 02.11.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2018-185VI31-14>

Анотація. У статті йдеться про мовленнєвий аспект роботи працівників аудіовізуальних медіа, його значення для формування професійного іміджу медійників. **Метою** дослідження є визначення базових проблем мовленнєвої культури в сучасному телерадіоєфірі, зокрема студентському. Попри певну популяризацію, яку отримало вивчення української мови останніми роками, рівень мовленнєвої культури працівників аудіовізуальних медіа досі лишається незадовільним. У роботі джерело проблеми визначалося не лише з погляду фаховості журналістів, а й у площині освітньої та практичної підготовки. Аналіз подібності помилок, що простежуються від студентських часів до професійної діяльності, може виявити можливі прогалини та слабкі місця навчальних програм. Особливої уваги також заслуговує питання виробничої практики, яке не вирішити за допомогою введення та посилення відповідних навчальних дисциплін, спрямованих на постановку голосу та мовлення, а також через залучення студентів до створення і роботи навчальних телерадіостанцій.

Ключові слова: українська мова; засоби масової інформації; мовленнєва культура; підготовка майбутніх журналістів; студентські медіа.

Вступ. У нинішньому глобалізованому світі, крім функцій інформування та розважання, не менш важливими завданнями журналістики є соціалізація та виховання. Медіа мають підвищувати освітній рівень, передавати культурні здобутки, формувати і підтримувати суспільні цінності. Чільне місце у цьому переліку посідає мовний аспект – журналіст, як оратор, працівник сфери комунікації, майстер слова, є віддзеркаленням естетики і грамотності мови.

Теоретичне підґрунтя. Проблему мовлення в аудіовізуальних засобах інформації вивчали чимало теоретиків, практиків журналістики і мовознавців: О. Абраменко, Ю. Єлісєвенко, В. Кулик, М. Нагорняк, О. Пономарів та інші. Попри різні підходи до вивчення цієї проблеми, більшість дослідників сходиться на думці, що те, як говорить журналіст в ефірі – не менш відповідально, ніж те, про що він говорить. М. Колядич зазначає, що телеведучі «не лише інформують, а й впливають на мовлення, мовні норми, словниковий запас глядачів. Така наука телеєфіру часто результативніша, ніж мова школи, підручників» [1].

Проблема досконалості мовлення в телерадіоєфірі не є новою, до неї періодично звертаються дослідники журналістикознавства. Так, Ю. Єлісєвенко у своїй статті «Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці» підкреслює, що для телерадіожурналіста мовлення є знаряддям висловлення авторської думки, способом передавання та засвоєння інформації, засобом спілкування тощо. Він пише, що «у певному розумінні це є специфікою телерадіожурналістики, бо неправильно вжиті в ефірі наголос, вимова, слово можуть спотворити зміст і мати непередбачені наслідки» [2]. Дослідниця радіомовлення М. Нагорняк у праці «Типологія мовних помилок ведучих інформаційних програм Національного радіо» зазначає, що з року в рік погіршується мовленнєва культура ведучих інформаційних програм Національного радіо, і це вже тенденція. Науковець виокремлює п'ять різновидів найпоширеніших помилок у мові ведучих новинних програм: інтонаційні, акцентуаційні, синтаксичні, надмірне вживання слів іншомовного походження.

Аналізуючи причини такого явища, автор звертається до наукових розвідок іншої відомої дослідниці М. Каранської, яка вбачає джерела впливу, зокрема, у двомовному середовищі: «... саме сусідство близькопоріднених мов, їх повсякденне співіснування у практиці мовлення є найсприятливішим для взаємовпливів та помилкових запозичань, до плутання двох мов...» [3]. Утім, попри пильну увагу з боку дослідників, проблема поки що є актуальною і потребує подальшого вивчення і осмислення.

Об'єктом є телерадіопрोगрами українського телебачення і радіо, а предметом – проблеми професійного мовлення в українському телерадіоєфірі.

Метою дослідження є визначення базових проблем мовленнєвої культури в сучасному телерадіоєфірі, зокрема студентському.

Завдання роботи:

- дослідити загальні проблеми, виявити фактори і тенденції, які впливають на якість мовлення працівників ЗМІ;

- визначити можливі шляхи вдосконалення культури мовлення майбутніх працівників медіа.

Методи дослідження. У роботі було використано описовий метод, контент-моніторинг, приховане включене спостереження.

Результати дослідження. За даними дослідження, проведеного компанією GfK, у січні-березні 2014 р., кількість українців, які контактують із радіо впродовж тижня, становить 83,05%, а головна тенденція, викликана подіями останніх років, – збільшення кількості станцій новинного формату [4]. Телебачення також не лишається осторонь – саме цей вид медіа, згідно з даними соціологічного опитування Research & Branding Group, посідає перше місце за популярністю серед українців [5].

Питання чистоти мови, яка лунає з екранів телевізорів та приймачів, лишається актуальним протягом багатьох років. У 2011 році в інтерв'ю «Телекритиці» мовознавець О. Пономарів зазначав, що представники таких професій як диктори, вчителі, викладачі вищих навчальних закладів, актори, лектори не мають права

на помилки в мові, вони повинні давати мовні зразки. Дослідник, зокрема, перелічує чисельні найтипівіші помилки, яких припускаються відомі телеведучі та журналісти провідних телеканалів, зазначаючи, що це є неприпустимим, адже вимову теле- та радіожурналістів аудиторія сприймає за еталон. Окремо мовознавець згадує своїх нинішніх та колишніх студентів, які в професійній роботі забувають набуті під час навчання знання: «У нас усі, поки вчаться, розмовляють правильно. А потім перестають. На нашій кафедрі всі викладачі досвідчені, студентів навчають і фонетики, і вимови, й наголосу. Мабуть, на телебаченні немає дисципліни». [6] Майже за 10 років до того, О. Пономарів в інтерв'ю «Детектор Медіа», відповідаючи на питання про стан української мови в телерадіоєфірі, відповів: «Це парадокс, але в незалежній Україні мовна ситуація в ЗМІ гірша, ніж вона була за радянських часів. Адже за змістом радянські газети писали те, що всім треба було писати в тій країні. Але за формою більшість ЗМІ все-таки була українськомовна. Тепер у нас, по суті, якщо говорити про газети, є такі області, де майже немає українськомовних видань». [7] Помилки, яких і досі припускаються телерадіожурналісти свідчать про те, що питання мови та відповідальності журналістів перед аудиторією не лише за інформацію яку вони подають, але й за те, як вони її подають, залишається не вирішеним й досі.

Питання мовного рівня журналістики бажано вирішувати задовго до того, як майбутній журналіст проведе перший прямий ефір. Мовна культура, як невід'ємна частина професіоналізму, має розвиватися ще зі студентства. Безсумнівно, насамперед це належне викладання української мови і дотичних до неї дисциплін. Не останню роль у формуванні майбутніх ведучих та ораторів також відіграють професійно-орієнтовані дисципліни, спрямовані на поліпшення «гігієни голосу» і мовлення.

Чільне місце у підготовці майбутніх мовників відіграє досвід застосування своїх теоретичних знань та умінь на практиці. Можливість такої практики надають студентам навчальні радіостудії й студентські телеканали. Як зазначають у статті «Студентське телерадіомовлення в контексті розвитку медіаринку: український досвід» В. Гоян і О. Гоян, студентське телерадіомовлення можна розглядати як окремий різновид масової комунікації, зорієнтований на студентську аудиторію, канал обміну та поширення інформації в межах одного чи й кількох вищих навчальних закладів, творчий майданчик для тих, хто має бажання експериментувати або спробувати себе у сфері аудіовізуальних медіа [8]. За кордоном такі проекти є активними учасниками суспільного життя і сприймаються громадою як повноцінні медіа. Нині в Україні існує більше двох десятків студентських радіо та більше 30 студентських телеканалів, які мовлять для доволі широкого кола слухачів.

Але перш за все студентське радіо все ж є навчальною базою, майданчиком, де студент може спробувати себе у різних жанрах, вивчати їх або вдосконалити свої вміння й поглибити знання. Після навчання в інституті радіожурналіст потрапляє в умови реально-го медіапростору і прагне виготовляти той продукт,

який буде швидко і вигідно продаватися, а отже, приносити йому прибуток.

Високу оцінку студентським радіостанціям дає В. Миронченко [9] у своїй роботі «Професійні тренінги майбутніх радіожурналістів», де зазначає, що з погляду методології, постійна база практичного заняття дозволяє викладачеві встановити постійний контроль за тим, які успіхи мають студенти з його дисципліни. Тому викладач формує чітке уявлення про рівень знань та вмінь кожного свого студента ще задовго до звітних робіт.

Формування особистості пов'язане з поняттями громадянської позиції, суспільної думки, патріотизму. А для успішного і розвинутого суспільства це означає і повагу до власної культури, традицій, мови. Студентським колективам, керівництву студентських проектів, адміністраціям закладів, при яких існують студентські медіа, слід приділяти більше уваги питанням співпраці з фахівцями з мови та стилістики. І не лише у царині складності підрядних речень чи коректності використання розділових знаків, хоча це також, безсумнівно, важливо. Рівень професіоналізму визначається не лише тим, що говорить журналіст, а й тим, як він говорить.

Мова є однією з ознак належності до того чи іншого народу. Для багатьох розмовляти українською стало синонімом самоідентифікації та захисту суверенітету. Адже мовний аспект є одним з основних, які експлуатують зовнішні агресори. Саме тому нині розвиваються проекти з вивчення чи підвищення рівня володіння українською мовою (експрес-уроки української мови на «1+1», інтернет-проект «Мова – ДНК нації», Всеукраїнський радіодиктант національної єдності тощо). Якщо п'ять років тому Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення вирішила видалити графу «мова, якою вестимуться передачі» з ліцензій телерадіокомпаній на мовлення [10], а Закон України «Про телебачення і радіомовлення» не містив у переліку своїх статей пунктів про мовний режим аудіовізуальних ЗМІ [11], то нині приймаються нові Закони про квотування кількості українськомовного продукту в телерадіоєфірі [12].

Вивчення і покращення мови стало своєрідним популярним трендом не лише у професійних засобах масової інформації, а й серед молодіжних проектів. Зокрема, студентський телеканал «Астудія» Київського університету імені Бориса Грінченка з 2013 р. започаткував програму «Словопис» – віртуальний словник цікавих рідковживаних українських слів, презентація яких відбувається у вигляді коротких відеоблогів [13]. Студентська радіостанція Campus Radio Ukraine ще від початку свого мовлення у 2010 р. дотримується пріоритету українських виконавців, а з 2014 р. цей принцип було доповнено – контент має не лише складатись із пісень українських авторів, а й на 90% бути українськомовним. Більша частина контенту, що надходять на станцію з 14 університетів з різних міст України (Одеси, Черкас, Сум, Маріуполя, Запоріжжя, Львову, Житомира, Вінниці) та 4-х київських університетів – українськомовна. Цими радіостанціями транслюється переважно українськомовні передачі. З 16 фестивалейних радіопрограм, поданих у 2016 р. на Всеукраїнський фестиваль студентських

телерадіопрограм «Студентський МКС», лише 2 були російськомовними [14].

Утім, попри підвищений останніми роками інтерес до українського слова, журналісти та ведучі радіостанцій і телеекранів досі помиляються в ефірі: «акають», «фикають», неправильно роблять наголоси, вживають активні дієприкметники, неправильні відмінкові закінчення, плутають родову належність слів і вживають суржик [15, с. 300].

Намагаючись виявити причини появи подібних прогалин у знаннях медійників, звернімо увагу на майбутніх журналістів – студентів напряму «журналістика». Дослідження проходило серед студентів (підгрупи теле- та радіоспеціалізацій), які навчаються в Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вік учасників – 18–20 років. Середня кількість студентів у групі – 30 осіб, з яких 25–29 – жінки, а 2–4 чоловіки. Дослідження проводилось у 6 групах 2–4 курсів протягом весняного та осіннього семестрів 2016–2017 навчального року. Проведене письмове фіксування мовленнєвих особливостей студентів під час практичних занять, а також під час підготовки ними навчальних програм, коли група складалась із 2–3 осіб: ведучих радіовипусків та знімальних груп проекту «Новини університету Шевченка». Включене спостереження було прихованим і проходило у форматі невимушеного спілкування, щоб уникнути викривлення результатів, коли студенти свідомо намагалися б не припускати помилок. Усього дослідження проводилось серед 102-х студентів. Отримані дані дали змогу зробити такі висновки:

- 19% (19 осіб) студентів від загальної кількості у групі говорять з локальними особливостями (діалектизми окремих регіонів, наголоси тощо);

- 21% (21 особа) студентів мають проблеми у вимові, пов'язані з тим, що вони частіше вживають російську мову (студенти зі східних та північно-східних регіонів) – «акання», «гикання», неправильні наголоси, наближення [о] до [а], [т] до [ц], [д] до [дз], [в] до [ф], м'яка вимова шиплячих тощо, що свідчить про налаштування артикуляційного апарату на російську мову. Проте доволі часто трапляються випадки, коли студенти зі Сходу України, наприклад, з Луганської області, розмовляють українською граматично і фонетично краще, ніж молодь з Центральної чи Південної України.

Як результат, менше 34% (38 чоловік зі 102) студентів можна віднести до тих, хто розмовляє літературною українською мовою за більшістю нормативних показників. Тут варто підкреслити, що спостереження проходило у межах навчального процесу, а отже, студенти спілкувались українською мовою, попри те, що для частини студентів повсякденною мовою спілкування є російська (про що свідчили самі студенти, а також їхні характерні артикуляційні та фонетичні помилки).

Порівнюючи дослідження науковців, які вивчають мовлення ведучих телевізійних та радіопрограм, із висновками спостереження серед студентів-журналістів, можна побачити, що більшість мовних помилок професійних мовців тотожні помилкам, яких припускаються студенти – майбутні журналісти. От-

же, можна припустити, що помилки, що їх студенти роблять під час навчання, згодом повторюються у професійній діяльності. Проте варто зазначити, що спостереження проводилося серед студентів лише одного інституту, а на телебаченні та радіомовленні працюють випускники й інших навчальних закладів, а частина ведучих та журналістів взагалі не мають профільної журналістської освіти. Це означає, що проблема є глибшою і стосується не лише викладання української мови в конкретно взятому навчальному закладі.

Крім того, немає навіть загального канону – якісних каналів у своїй діяльності послуговуються чинними правилами, інші використовують правопис 1927 р. чи норми проекту правопису 1999 р. Тобто навіть на самих телеканалах немає єдиного критерію, який би визначав кваліфікованість працівників з погляду їхньої мови. Немає достатньо фактажу для аналізу можливих проблем на рівні навчальних програм з української мови, їх дослідження не є метою цієї роботи. Однак наведені вище припущення могли би бути основою для аналізу вразливих ділянок знань у студентів – майбутніх медійників. Такий аналіз міг би сприяти корегуванню навчальних програм, а, як результат, поліпшенню якості мови серед студентів, а згодом і професійних телерадіожурналістів.

Ю. Єлісовенко також бачить вирішення проблеми на рівні вдосконалення навчальних програм. На думку дослідника, система підготовки радіо- та тележурналістів потребує вдосконалення – зокрема, збільшення кількості годин для курсів «Риторики» та «Основ ораторського мистецтва». Підвищити рівень мовленнєвої культури могло би також впровадження курсів з «Мистецтва виступу в ефірі» та «Культура і техніка мовлення» [2].

Важливим фактором підвищення рівня професіоналізму можуть бути запрошення мовознавця, філолога-редактора, які допомагатимуть порадами щодо доречності вживання тих чи інших слів, коректності перекладів сталих висловів, усунення кальок, русизмів тощо. Це можуть бути лекційні чи практичні заняття з фахівцями, які підвищуватимуть загальний рівень студентів, чи періодичні зустрічі в межах майстер-класів. Крім того, досвідчені журналісти іноді створюють власні мовознавчі проекти чи проводять тренінги, метою яких є навчити молодих колег постановці дихання, вдосконалити мову і мовлення. Можна створювати спільні проекти, програми, присвячені цікавим фактам про мову, вживанню певних слів, складнощам перекладу чи інтерпретації, вивченню рідковживаних, але питомо українських слів тощо. У такому випадку поєднується дві позитивні сторони – з одного боку, це певний інформаційний масив для аудиторії, з іншого – якісне виконання таких завдань потребує глибинного вивчення теми, а отже, підвищення якості знань у журналістів, які працюють над подібними проектами.

Висновки. Попри певну популяризацію, яку отримало вивчення української мови останніми роками, рівень мовленнєвої культури працівників аудіовізуальних медіа досі залишається не цілком задовільним. Для кожної нації мова є не лише способом комунікування, а й носієм культурного та традиційного спадку,

одним із факторів одночасного відокремлення себе від інших народів і усвідомлення частиною своєї громади. Для працівників сфери медіа слово є найпершим і основним робочим інструментом. Тому рівень їхньої мовленнєвої культури має бути зразковим, адже саме роботі зі словом та над словом майбутні журналісти навчаються щонайменше 4 роки.

Проведене дослідження дало змогу виявити, що низка помилок, яких допускаються ведучі та журналісти телерадіостанцій, тотожні тим, які роблять студенти профільних напрямів. Це дає підстави припустити, що освітня програма з української мови потребує певного корегування. Детальний аналіз подібності помилок, що простежуються від студентської партії до професійної діяльності, міг би виявити можливі прогалини та слабкі місця навчальних програм. Крім того, суттєвому підвищенню мовленнєвого рівня студентів може сприяти не лише спілкування з фахівцями-мовознавцями в межах відповідних занять, а й залучення останніх до створення та редагування студентських програм.

Окремої уваги заслуговує питання практики як у журналістській діяльності, так і у відточуванні навичок ораторської майстерності. Цього можна досягну-

ти, посиливши відповідні навчальні дисципліни, спрямовані на постановку голосу та мовлення. Що ж до практики, то важливу роль у ній відіграють студентські телеканали та радіостанції. Це не лише база застосування теоретичних знань та спосіб оцінити наочно вміння кожного студента, це також можливість виявити недоліки та слабкі місця навчальної програми, підвищивши тим самим рівень своїх майбутніх випускників. Крім того, студентські медіа дають можливість студентам розробляти артикуляційний апарат, «ставити» голос, покращувати «гігієну» свого мовлення, вчитися не лише правильно вимовляти підготовлені фрази, а й швидко адаптуватися в умовах прямоєфірного мовлення. Студентські медіа є важливою умовою професійного становлення і зростання майбутніх працівників масової інформації. І якість мови, яка лунає з екранів та приймачів, відіграє не останню роль у сприйнятті журналіста як авторитетного спеціаліста. Тому навички праці зі словом важливо прищеплювати майбутнім журналістам аудіовізуальних медіа якомога раніше, а студентські проекти надають для цього чи не найкращі умови і можливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колядич М. В. Стан української мови на сучасному телебаченні // Вінницькій національній технічній університет : матеріали XLVI науково-технічна конференція Інституту соціально-гуманітарних наук (м. Вінниця, 19-20 берез. 2017р.). Харків, 2017. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/download/2246/1743> (дата звернення: 20.04.2018).
2. Єлісєв Ю. П. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці // Стил і текст. 2001. Вип. 2. С.168–175.
3. Нагорняк М. В. Типологія мовних помилок ведучих інформаційних програм Національного радіо // Наукові записки Інституту журналістики. 2007. т. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2119> (дата звернення: 20.04.2018).
4. Перша хвиля дослідження аудиторії радіо в містах 50 тис.+ від GfK, січень-березень 2013 року // Телекритика, 2013. URL: <http://www.telekritika.ua/trinok/2013-04-26/81205> (дата звернення: 20.04.2018).
5. Найбільш популярними серед українців ЗМІ є телебачення та Інтернет – Research & Branding Group // Детектор медіа, 2017. URL: <http://detector.media/infospace/article/123866/2017-03-07-naibilsh-populyarnimi-sered-ukraintsiv-zmi-e-telebachennya-ta-internet-research-branding-group/> (дата звернення: 20.04.2018).
6. Коркодим О. Олександр Пономарів: «На нашому ТБ час вводити мовний режим» [Електронний ресурс] / Олена Коркодим // Телекритика. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://ru.telekritika.ua/profesiya/print/66981>.
7. Олександр Пономарів: “ У незалежній Україні мовна ситуація в ЗМІ гірша, ніж вона була за радянських часів” [Електронний ресурс] // Детектор Медіа. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://detector.media/community/article/457/2002-07-04-oleksandr-ponomariv-u-nezalezhnii-ukraini-movna-situatsiya-v-zmi-girsha-nizh-vona-bula-za-radyanskikh-chasiv/>.
8. Гоян В. В., Гоян О. Я. Студентське телерадіомовлення в контексті розвитку медіаринку: український досвід // Теле- та радіожурналістика. 2014, Вип. 13. С. 31–37.
9. Миронченко В. Я. Професійні тренінги майбутніх радіожурналістів // Електронна бібліотека Інституту журналістики, 2012. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1226> (дата звернення: 23.04.2018).
10. Нацрада вилучила графу про мову з ліцензій теле- та радіокомпаній // Український тиждень. URL: <http://tyzhden.ua/News/58239> (дата звернення: 20.04.2018).
11. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації» від 23.05.2017 № 2054-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2054-19> (дата звернення: 20.04.2018).
12. Рада скасувала квоти на українську музику в ефірі та вдвічі зменшила на національний продукт // Телекритика. URL: <http://www.telekritika.ua/news/2011-11-03/66956/> (дата звернення: 20.04.2018).
13. Астудія. Київський університет імені Бориса Грінченка // Астудія. URL: <http://astudia.kubg.edu.ua/> (дата звернення: 23.04.2018).
14. «Студентський МІКС-2016» // сайт Campus Radio Ukraine, 2016. URL: <http://campusradio.univ.kiev.ua/studmix2016> (дата звернення: 23.04.2018).
15. Реньська Г. І. Редакційна політика українських телеканалів: мовленнєвий аспект (на прикладі каналів «Інтер», «СТБ», «1+1», «Перший національний» та «Новий канал») // Стил і текст. 2013, №14. С. 209–307.

REFERENCES

1. Koliadych, M. V. (2017), “The state of Ukrainian language on the modern television”, *Proceedings of XLVI Scientific and Technical Conference of Institute of Social and Human Sciences, 19-20 March 2017, Vinnytsia, Kharkiv*, (accessed 20 April 2018) <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/download/2246/1743> (accessed: 20.04.2018).

2. Yelisovenko, Yu. P. (2001), "Culture and technology of speech in TV and radio journalism", *Styl' i Tekst [Style and Text]*, no.2, 168-175.
3. Nahorniak, M. V. (2007), "Typology of language mistakes of anchors of information programs of the national radio", *Naukovi Zapysky Instytutu Zhurnalistyky [Scientific Notes of Institute of Journalism]*, <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2119> (accessed: 20 April 2018)
4. Telekrytyka (2013), "The first wave of research of radio audience in the cities 50 thousand + from GfK", available at: <http://www.telekritika.ua> <http://www.telekritika.ua/rinok/2013-04-26/81205> (accessed: 20 April 2018)
5. Detector Media (2017), "The most popular among Ukrainian media is television and the Internet - Research & Branding Group", available at: <http://detector.media/infospace/article/123866/2017-03-07-naibilsh-populyarnimi-sered-ukraintsiv-zmi-e-telebachennya-ta-internet-research-branding-group/> (accessed: 20 April 2018)
6. Telekrytyka (2011), "Olexander Ponomariv: It is time to set language mode on our TV", available at: <http://ru.telekritika.ua/profesija/print/66981> (accessed: 20 October 2018)
7. Detector Media (2002), "Olexander Ponomariv: In independent Ukraine language situation in the media is worse than it was in Soviet Union times", available at: <https://detector.media/community/article/457/2002-07-04-oleksandr-ponomariv-u-nezalezhnii-ukraini-movna-situatsiya-v-zmi-girsha-nizh-vona-bula-za-radyanskikh-chasiv/> (accessed: 20 October 2018)
8. Hoian, V.V. & Hoian, O. Ya. (2014), "Student broadcasting in the context of media markets development: Ukrainian experience", *Tele- ta Radio Zhurnalistyka [TV and Radio Journalism]*, no.13, pp. 31-37.
9. Mironchenko, V. Y. (2012), "Professional trainings for future radio journalists", available at: <http://journlib.univ.kiev.ua>, <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1226> (accessed: 23 April 2018)
10. Tyzhden (2012), "The National Council removed the graph about the language from the licenses of television and radio companies", available at: <http://tyzhden.ua/News/58239> (accessed: 20 April 2018)
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), *The Law of Ukraine "On Amendments to Some Laws of Ukraine Regarding the Language of Audiovisual (Online) Media"*, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2054-19> (accessed: 20 April 2018)
12. Telekrytyka (2011), "Verkhovna Rada abolished quotas for Ukrainian music on the air and halved - for the national product", available at: www.telekritika.ua/news/2011-11-03/66956/ (accessed: 20 April 2018)
13. Borys Grinchenko Kyiv University (2005), *the Web-Site of the Project "AstudiYA"*, available at: <http://astudia.kubg.edu.ua/> (accessed: 23 April 2018)
14. Campus Radio (2016), "Festival "Student MIX-2016", available at: <http://campusradio.univ.kiev.ua/studmix2016> (accessed: 23 April 2018)
15. Renska, H. I. (2013), "Editorial policy of Ukrainian TV channels: the speech aspect (on the example of channels "Inter", "STB", "1+1", "First National" and "Novy kanal")", *Styl' i Tekst [Style and Text]*, no. 4, pp. 209-307.

Some aspects of speaking of student and professional audiovisual media

H. I. Renska

Abstract. The article deals with the speaking aspect of audio-visual media professionals, its importance for formation of image of media professionals and its impact on the audience. **The objective** of the research is to determine the basic issues of speaking culture in the modern TV and radio broadcasting, including the student mass media and development of recommendations for its further evolution. A detailed analysis of the similarity of errors that can be traced from a student bench to professional activity, could identify the possible gaps and weaknesses of curricula, in particular, the experimental results prove that the program on the Ukrainian language requires some improvement and correction.

Keywords: *Ukrainian language, mass media, speech culture, education of future journalists, student media.*